

Innovativa bygglösningar för ekologisk grisproduktion

JORDBRUKSINFORMATION 10-2025

Innehåll

Ekologisk djurhållning	4
En god utgångspunkt – djurens naturliga beteende.....	4
Regelverk att ta hänsyn till i produktionen.....	5
Vad bör du tänka på.....	5
Regler att följa.....	5
Tillgång till utevistelse året om	5
Rastgård för aktivitet.....	6
Grisar alltid i grupp förutom vid grisning.....	6
Rätt hydda viktigt för djurhälsan.....	6
Genomtänkt smittskydd – förutsättningen för en fungerande produktion.....	6
Inspiration till nya idéer – på spaning i grannländerna.....	7
Ett enklare grisningsstall med individuella uteytor	7
Gödslingsplats på uteytorna.....	8
Utfodringen	8
Fördelar med stallet.....	8
Är enkla stallar ett alternativ i Sverige?.....	9
Vågstall med automatisk utsortering	9
Åna gård – en av de första	9
Vågstall med automatisk utsortering.....	10
Fri tillgång till foder	11
Bättre koll på grisarna.....	11
Mindre robust med mer teknik.....	11
MOP – ett svenskt utegrissystem	12
Hyddans utformning.....	12
MOP – bra för både miljö och gris	13
Lång betesrotation med färre parasitproblem	14
Sammanfattning	14

Foto omslagsbild: Gabriella Foschi-Lundmark.

Foto insida: överst Gabriella Foschi-Lundmark, till vänster Ingela Löfquist, till höger Ida Lundmark.

Innovativa bygglösningar för ekologisk grisproduktion

Text och foto Ingela Löfquist, HIR Skåne, där inte annat anges.

Ekologisk djurhållning

I ekologisk djurhållning är god djurvelfärd och djurhälsa viktiga parametrar att ta hänsyn till när du planerar för din produktion. Extra viktigt är det att fundera på detta innan man påbörjar att bygga ett nytt stall eller renovera en äldre byggnad, då en ny stallösning är något som du ska arbeta i kanske 10–15 år framåt. En icke genomtänkt bygglösning med flera felaktiga val kan kosta både dig och dina djur mycket bekymmer.

En god utgångspunkt – djurens naturliga beteende

För att förstå hur grisar betar sig och hur de ska skötas för att de ska må bra, är det viktigt att ha insikt om deras naturliga beteende.

Grisens sociala struktur

Grisar är flockdjur som lever i stabila grupper med strikt rangordning där äldre och större djur har högre status. Gruppen består av tre till fem närbesläktade suggor och med dess avkommor. Det är sällan ett främmande djur integreras i gruppen. Skulle grisar från olika grupper blandas blir det oftast intensiva slagsmål och det tar tid innan en ny rangordning är skapad och den sociala stabiliteten återskapad. Kommunikation sker främst via lukt och ljud, då grisarnas syn inte är så bra.

Miljö- och beteendepreferenser

Grisar föredrar skogsområden med varierande vegetation och fuktiga platser. De rör sig över stora områden och behöver en vältringsplats för svalka då de inte kan svettas. De är nyfikna och anpassningsbara, dagaktiva men kan ändra dygnsrytm. Grisar tillbringar 6–8 timmar dagligen med att leta föda genom att böka och beta. De är allätare och äter främst växter men kan även konsumera as och smådjur.

Bo- och grisningsbeteende

Suggan är dräktig i cirka 114 dagar. En till två dagar före grisning lämnar suggan gruppen för att bygga ett bo och grisa i avskildhet. Boet består av en grund grop täckt med mjukt material. Grisningen tar 3–4 timmar och smågrisarna är aktiva direkt vid födseln och börjar leta efter mat. Suggan slickar inte sina kultringar utan bygger band via lukt. Digivning sker varje timme i korta mjölknedsläpp och varje smågris får en egen spene inom några dagar. Efter cirka 10 dagar återvänder suggan med kultringarna till flocken utan att mötas av aggressioner. Mellan två och sju veckors ålder är smågrisarnas lek intensiv men minskar vid 12 till 15 veckors ålder. Smågrisarna börjar äta fast föda vid en till två veckors ålder och avvänjs naturligt vid 15–17 veckor.

Regelverk att ta hänsyn till i produktionen

Som ekologisk producent måste du följa EU:s regler om ekologisk produktion och även svenska djurskyddsregler. På Jordbruksverkets webbplats om grisar hittar du alla detaljregler och det finns även en sida som enbart handlar om ekologisk produktion med grisar ([Ekologiska grisar - Jordbruksverket.se](#)). Till hjälp har du även [Nationella riktlinjer](#) som är branschens tolkning av EU:s lagstiftning för ekologisk produktion. Här kan du på ett överskådligt sätt hitta de regler som gäller för grisproduktionen.

Om du har valt att certifiera din produktion enligt KRAV så finns det regler som är mer omfattande än för de som har valt EU-ekologisk produktion. Ett tydligt exempel är att KRAV-certifierade grisar ska ha minst 4 månaders betesperiod där de har tillgång till bevuxen yta, medan EU-ekologiska grisar kan vara på en hårdgjord platta vid stallet året runt.

Vad bör du tänka på

För att lyckas i din produktion är det viktigt att välja produktionssystem som passar gårdens förutsättningar. Det kan vara tillgång till befintliga byggnader eller exempelvis gårdens arrondering

med möjlighet till effektivt smittskydd som kan vara avgörande. Du ska arbeta förebyggande och välja system där grisarna får möjlighet till sysselsättning och utevistelse och där blandning av olika grupper undviks för att undvika hälsostörningar. Du bör se till att grisarna får väl avskilda liggplatser och gott om plats vid foderplatserna, detta för att undvika aggressioner och skador. En lugn och tystare miljö ger alla individer bättre förutsättningar till en god djurhälsa.

Regler att följa

Tillgång till utevistelse året om

Utrymmeskravet för ekologiska grisar är större än för de konventionella i de flesta fall (EU, nr 2020/464). Finns det inget specifikt krav på utrymme gäller svensk djurskyddslag (SJVFS 2019:20, se tabell).

Då ekologiska grisar ska ha möjlighet att vistas ute året runt finns det även specifika minimikrav på ytorna på rastfållorna. Ute på bete bör grisarna få en större areal och för KRAV-certifierade grisar finns det krav på att grisarna ska kunna beta. Både EU-ekologiska och KRAV-certifierade grisar ska ha möjlighet till bök ute. Alla ekologiska djur ska kunna röra sig fritt.

Utrymmeskrav för ekologiska grisar

Djurkategori	Minsta utrymme inomhus i gemensamhetsbox utan liggbås el foderliggbås (m ² /djur)	Minsta utrymme på rastgård (m ² /djur)
Växande gris (kg)		
<35 kg	0,6**	0,4*
>35 – 50 kg	0,8*	0,6*
>50 – 85 kg	1,2**	0,8*
>85 – 110 kg	1,5**	1,0*
>110 kg	Enligt beräkning för ströbäddboxar 0,2 + grisens vikt i kg / 84 *	1,2*
Digivande suggor med smågrisar fram till avvänjning	7,5 *	2,5*
Sinsugga, dräktig gylta Normalstor eller liten sugga	2,5*	1,9*
Galt för avel	7,0 respektive 10,0 om boxarna används vid naturlig betäckning**	8,0*

Referens: *EU, nr 2020/464,** SJVFS 2019:20

Rastgård för aktivitet

Grisarna ska ha möjlighet att kunna böka och få utlopp för sitt undersökande beteende. Grisarna kan böka i en djupströbädd men de måste också kunna böka i sin rastfålla utomhus. Där kan de böka i halm, torv eller spån som läggs i separata böklådor eller direkt på uteplattan.

Du ska också utfodra grisarna med grovfoder varje dag om de inte är ute på bete. Ett sätt är att ge grovfoder i en foderhäck ute på plattan. Se då till att grovfodret inte hamnar på betongytan och smutsas ner av gödsel, utan att spillet hamnar i en krubba under foderhäcken och dessutom gärna under tak. Du får nämligen delvis ha tak över rastfållan, på maximalt 75 procent av ytan.

Grisar alltid i grupp förutom vid grisning

Ekologiska grisar ska hållas i grupp, både växande och suggor. Det är endast undantag för digivande suggor och avelsgaltar som kan hållas individuellt. En sugga som ska grisa får flyttas in i grisionsboxen cirka en vecka innan beräknad grisning. Suggan ska kunna grisa i avskildhet och utrymmet ska vara minst 7,5 m², alltså en större box än i de flesta konventionella stallarna. Dock diskuteras nu (hösten 2025) förändring av utrymmeskravet för konventionella grisionsboxar. Det ska även finnas rikligt med strö eller andra material så att suggan kan bygga bo inför grisning.

Efter grisning ska suggor och smågrisar kunna gå ut så fort som möjligt, men allra senast två veckor innan avvänjning. Då är smågrisen cirka fyra veckor gammal. Du kan tidigast avvänja smågrisarna vid 40 dagars ålder under förutsättning att du har omgångsgrisning. Är du KRAV-certifierad ska smågrisarna kunna gå ut vid tre veckors ålder. För att kunna klara utevistelsen för digivande suggor flyttas vanligtvis suggan från grisionsboxen till en gemensam familjebbox med tillgång till rastfålla.

I grisboxarna kan du välja att ha dränerande golv, men minst hälften av djurens minimiyta ska vara helt golv. På liggytan ska det finnas strö av något lämpligt naturmaterial, såsom exempelvis halm eller spån.

Rätt hydda viktigt för djurhälsan

Väljer du i stället att grisarna går ute året runt ska de kunna gå in i en ligghall eller i hyddor. Utrymmeskravet är då minimikraven för liggarealen

i en ströad liggbox enligt djurskyddslagen. För en digivande sugga är det 4 m² vilket är för liten yta för de flesta suggorna idag. Suggorna har med dagens genetik blivit större och smågrisarna fler, så anpassa hyddans storlek till dina suggor. Har du en för liten hydda finns det stor risk att suggan trampar eller lägger sig på sina smågrisar, medan en för stor hydda blir för kall vintertid. Blir smågrisarna kalla, blir de slöa och apatiska och riskerar att svälta ihjäl. Hyddor ska vara isolerade för att stänga ute både kyla och värme. Det är värmen som suggan avger som värmer upp luften i hyddan.

Genomtänkt smittskydd – förutsättningen för en fungerande produktion

Vid planering av produktionen och djurflöden måste du ta hänsyn till hur du kan minimera risken för smittor för att undvika hälsostörningar. Det är extra viktigt idag då vi vet att Afrikansk svinpest (ASF) finns runt omkring oss och vi kan snabbt bli drabbade igen. Även andra smittor kan ställa till med mycket skada och djurlidande. Inom ekologisk produktion är målet att jobba med förebyggande åtgärder genom att stärka grisarnas egna immunförsvar samt undvika för många externa kontakter. Genom att producera en stor del av fodret själv, att inköp av smågrisar sker med mellangårdsavtal från högst tre besättningar och att inte blanda grisar med främmande grisar utan hålla grupperna intakta kan smittrycket minska.

Några av de viktigaste åtgärderna är:

- Att vid eventuella inköp av avelsdjur hålla dem i karantän i minst 4 veckor.
- Att du som specialiserad slaktsvinsproducent har mellangårdsavtal och köper från så få besättningar som möjligt.
- Att du på gården har ett genomtänkt djurflöde med omgångsgrisning, tömning och tomtid på minst 5 dagar.
- Att du i slaktsvinstallet minimerar blandning av grisar och följer principen "all in – all out".
- Att du vid besök har besättningsens egna skyddskläder att låna ut och följer rekommendationer för besök.
- Att grisar ute på bete hålls noga instängslade och inte kan komma i kontakt med vildsvin.

Vid planering av stallbyggnad ta gärna kontakt med veterinär eller rådgivare för att diskutera smittskydd. Du kan även ansluta dig till Smittsäker besättning (smittsakra.se) och för att få hjälp. Inom Smittsäker besättning finns olika nivåer och idag finns även nivån SSB med ASF-status.

Det är frivillig anslutning till SSB ASF-Status, som gäller smittskydd mot afrikansk svinpest. Men är du ansluten vid ett utbrott har du möjlighet att fortsätta med din produktion och leverera dina djur.

Inspiration till nya idéer – på spaning i grannländerna

I våra grannländer finns det andra system och bygglösningar som kan vara intressanta även för svenska förhållande. I Storbritannien är det vanligt med produktion i hyddor, både för konventionella och ekologiska besättningar. Inköp av hyddor ger en mycket lägre investeringskostnad, en flexibilitet att öka eller minska produktionen efter lönsamhet men även möjlighet att flytta hela besättningen med hyddor då mycket av produktionen finns på arrendemark. I Storbritannien finns ett mycket stort utbud av olika hyddor och utrustning till utedrift.

I Danmark ska de ekologiska suggorna vara ute året om, medan växande grisar kan stallas in om de får tillgång till rastfålla. Även här är det ett stort utbud av olika hyddor till suggor med olika design. Allt från låga, höga, individuella hyddor till varianter för två eller flera digivande suggor. Hydd-

systemen är inte så eftertraktade i Sverige länge, utan de flesta producenter väljer permanenta stallbyggnader. De danska vågstallen för stora slaktsvinsgrupper har däremot börjat byggas i både konventionella och ekologiska besättningar.

Det finns också flera intressanta danska tester med olika raser eller raskombinationer, för att hitta en sugga som passar bättre för ekologiska förhållande. Tyvärr har resultaten visat att flera av dessa kombinationer ger en fetare slaktgris.

Besöker vi Tyskland så finns det färre grisar ute på bete. Detta på grund av att smittrycket av olika sjukdomar varit högre nere i Europa. De flesta bygglösningar för de ekologiska grisarna är med stall och uteyta, men där finns intressanta lösningar med öppnare stallar och enklare konstruktioner.

Ett enklare grisningsstall med individuella uteytor

Ett exempel på en billigare och enklare konstruktion är Be.Well-stallet från Weda i Tyskland. Det är ett grisningsstall där varje box har tillgång till en egen uteyta, vilket innebär att suggan kan vara kvar i samma box under hela digivningen. Stallbyggnaden är oisolerad. Planlösningen är en fodergång invid yttervägg och en rad av grisningsboxar med en öppning ut till uteytan för varje box, bredden på byggnaden är cirka 4 m. Därutöver tillkommer uteytan med cirka 2,5 m bredd. Grisningsboxen är cirka 3*2,5 m.

Ett enkelt, smalt stall med grisningsboxar i en lång rad.

En stor smågrishörna där kulingarna kan få värme och skydd.

Smart grindlås underlättar vid utgödsling av uteytan.

Inredningen i boxen är enkel. Det finns krubba till både sugga och smågrisar samt en stor smågrishörna med tak. Om det behövs finns det möjlighet att stänga in kulingarna i smågrishörnan, exempelvis om kullen är stor och hälften av smågrisarna får äta var för sig under de första målen. Runt väggarna i boxen finns det avbärrör för att förhindra att smågrisarna kläms ihjäl eller skadas av suggan.

För att få det torrt inne i boxen så finns det endast vatten till smågrisarna inne. Suggan får dricka ute på uteytan antingen i kopp eller nippel.

Boxarna strös med mycket halm, så att suggan kan bygga bo och kulingarna få en komfortabel yta.

Gödslingsplats på uteytorna

Tanken är att miljön inne är torr, medan uteytan är fuktig så suggan väljer att gödsla ute. Därför placeras vattentillförsel till suggorna ute. Även taket över uteytan är mycket begränsad, vilket delvis är en kostnadsfråga men delvis för att få en fuktig miljö ute. Halm strös på uteytan.

Utgödsling sker med traktor och då stängs alla djur in i stallen med de grindar som finns på uteytan mellan boxarna. Grindarna har smarta grindlås som höjer grinden när den öppnas och stängs. På så sätt går det att praktiskt hantera större strö-mängder på ytan. Det finns också möjlighet att öppna en mindre lucka i grinden mellan boxarna. Då kan smågrisarna socialisera sig med varandra innan avvänjning.

Vid rengöring av stallen mellan omgångarna sker all utgödsling av ytorna inne genom dörren till boxen. Är det torrt inne är rengöringen enkel,

men har suggan gödslat inne och det är blött så blir arbetsinsatsen betydligt större.

Utfodringen

Utfodringen till suggor och smågrisar görs manuellt genom att rulla en foderkärra längs gången och tilldelat torrfodret i automater eller krubbor. Tillsynen är lätt, med koll på aptiten hos varje sugga och kull dagligen. Grovfoder kan ges både ute och inne, men om det är ensilage bör det ges ute i foderhäck för att undvika fukt inne.

Fördelar med stallet

Stallets stora fördel är att det är enklare att ha kontroll över suggan och hennes kull. I en familjebok är det oftast många individer med kanske sex till åtta suggor per grupp, vilket gör att det kan vara svårt att upptäcka om någon smågris inte mår bra. Dessutom är riskerna för smygbrunster mycket mindre i individuella boxar, då suggorna inte flyttas ihop två-tre veckor efter grisning. Smygbrunster är riskabelt för att suggan tappar mjölkproduktion eller att smågrisar skadas när det blir stökigt i boxen.

En annan fördel är att det är ett stall med få tekniska lösningar, vilket innebär att vid elavbrott eller andra störningar fungerar oftast driften. I gengäld är det fler manuella timmar vid skötsel av grisarna av stallet. För en mindre besättning kan det vara ett gott alternativ då det kräver en lägre investering.

Vill man ha två grisningsavdelningar kan stallen placeras mot varandra längs långsidan. Det bli då uteytan på båda sidorna, men en rationell enhet.

Är enkla stallar ett alternativ i Sverige?

Den stora frågan är om oisolerade stallar utan ventilation fungerar i Sverige. Troligtvis finns det bättre förutsättningar ju längre söderut du kommer i landet, men luftfuktigheten får inte bli för hög i stallen. Det är negativt för grisarnas hälsa. Taket bör dock isoleras, för att klara både värme och kyla bättre.

Temperaturen får inte heller bli för låg i stallen, då nyfödda smågrisar inte klarar att hålla värmen utan behöver tillskottsvärme. Är det för kallt är risken att smågrisen bli slö och svälter. En stor smågrishörna där alla grisar får plats och en duktig sugga krävs därför för att lyckas.

Idén med att ha individuella boxar är inte ny, men finns i praktiken inte i Sverige då byggkostnaden är för hög. Därför kan en enklare byggnad vara ett intressant alternativ, speciellt för en mindre besättning.

Vågstall med automatisk utsortering

Ett vågstall för slaktsvin är ofta för stora grupper av växande grisar. I Danmark finns det flera stallar med 400 grisar per grupp, vilket ställer stora krav på kontroll av djurens hälsa och välbefinnande. I Sverige finns det cirka tio besättningar som satsat på vågstall, både konventionella och ekologiska. En del har valt att ha mindre grupper, vilket kan underlätta uppfödningen. De flesta besättningar har valt att bygga nytt, men det finns bra exempel på vågstall i befintliga byggnader.

Åna gård – en av de första

En av de första att bygga vågstall i Sverige var Åna gård i Västergötland. Året var 2017 och Lars och Mattias satsade på ett nytt stall med plats för två grupper med 150 grisar i vardera. Produktionen är KRAV-certifierad. Den största anledningen till att välja ett vågstall, sa Lars, var att minimera arbetstiden för gödselskrapning och utsortering av grisar och istället fokusera på grisarna.

Suggan har tillgång till uteytan dygnet runt.

Uteytorna på BeWell-stallet.

Ombyggnation av loge till vågstall.

Vågstall med automatisk utsortering

Principen för ett vågstall är att alla grisarna märks med elektroniskt öronmärke med ett unikt id-nummer som läses av varje gång grisen passerar en vågenhet för att komma till fodret.

Stallet är uppdelat i olika utrymmen, för att kunna styra djurtrafiken. Det finns en stor ströbädd med liggplats för alla grisar i gruppen, en serviceyta på spalt med vattenkoppar samt ett utrymme för utfodring med många åtplatser. För att kunna komma in till foderplatserna måste grisarna passera en vågenhet och då vägs varje gris.

Vilopaus efter bökande på uteytan.

Efter vågen finns en utsorteringsgrind som kan slussa grisen till olika boxar. Under större delen av uppfödningen passerar bara grisen in till foderautomaterna, men grisen kan sorteras ut i en separat box om det finns skäl till detta. Exempelvis om grisen är slaktmogen och ska skickas till slakt eller om den växer dåligt och bör undersökas och eventuellt behandlas. Genom att styra vågen kan man på ett enkelt sätt sortera ut de individer man vill. Önskar man samla ihop grisar till en slaktleverans, ställer man vågen på den vikt som gäller för att slaktas. Om antalet grisar med en levande vikt över 120 kg inte är tillräckligt många, kan du sänka vikten till 118 kg så att några fler grisar bli utsorterade när de passerar vågen.

För den ekologiska besättningen finns det en rastfälla ute i anslutning till stallet. Här ställer Åna gård ensilagebalar som grisarna kan äta och sysselsätta sig med. Dessutom finns det under sommarmånaderna möjlighet för grisarna att gå ut på bete på närliggande åkermarksskiften.

Automatisk vägning för att nå fodret. Foto: Lars Johansson

Viktigt att det finns många vattenkoppar så grisarna kan släcka törsten efter maten.

Fri tillgång till foder

Grisarna har fri tillgång till torrfoder i automaterna. Om det finns stor spridning i gruppen så finns möjlighet att ge två olika sorters foder, såsom fasfoder, om utfodringsytan är delad på två. De mindre, lättare grisarna får då ett foder med högre näringsinnehåll på ena sidan, medan de tyngre sorteras ut till andra sidan och får ett foder med lägre näringsinnehåll. Foderstyrningen blir svårare då utfodringen är fri tillgång men eftersom det bara finns vatten utanför utfodringsytan går grisarna ut på grund av törst.

Bra koll på läget på Åna gård. Foto: Lars Johansson

Bättre koll på grisarna

Varje gång grisen passerar vågen, så dokumenteras vikten. På så sätt finns det en individuell viktkurva för varje enskild gris, om du använder tekniken fullt ut. De grisar som äter dåligt och växer för lite, hamnar då på en larmlista och kan lätt sorteras ut. Störningar märks därför mycket tidigare i ett stall där djuren vägs varje dag, vilket ger större möjlighet att behandla djuret i tid om det behövs.

Mindre robust med mer teknik

Med data från vågarna är det möjligt att göra en noggrann produktionsuppföljning för varje grupp, vilket är viktigt för att kunna förbättra sina resultat. Bli det däremot störningar på nät eller elförsörjning så är systemet med vågstall känsligt. Vågarna kan dock hållas öppna så grisarna kommer till foderautomaterna, men datainsamlingen fungerar då inte. Detta innebär att den som sköter grisarna måste vara ytterst observant på djurens beteende, vilket är en utmaning i så stora grupper.

Det finns idag även vågstallar utan individmärkning, vilket innebär att det inte går att spåra den enskilda grisens resultat. Sortering i det enklare vågstallet görs endast på grisarnas vikt. Det fungerar utmärkt vid utsortering till slakt men det är betydligt svårare att hitta grisar som börjar må dåligt och växer sämre.

MOP – ett svenskt utegrissystem

Grundtanken med att ha grisar ute i växtodlingen är att grisen får en stimulerande miljö med lågt smittryck och där grisen samtidigt kan få utlopp för sina naturliga beteende. Grisarna får ett aktivt liv samtidigt som de integreras i växtodlingen och gör nytta genom att böka upp vallen, sanera ogräs och sprida gödsel direkt på fältet. MOP systemet (Mobile Organic Piggery) med mobila hyddor är ett alternativ som underlättar att få ut grisarna på åkermark.

MOP är en mobil enhet som uppfyller alla krav på den dagliga skötseln för grisen. Det finns foder, vatten, liggplats med strö och uteyta med i grönt

gräs i anslutning till hyddan. När den mobila enheten flyttas följer allt med till ny mark. Idén till detta fick lantbrukaren Magnus Nyman för knappt 20 år sedan och han har sedan dess utvecklat systemet med mobila hyddor. Allt som Magnus gör genomsyras av hans intresse för ekologi. Han eftersträvar en harmoni mellan djur och växtodling, en balans på gården.

Hyddans utformning

Det kan finnas olika stora hyddor beroende på vilken kategori av djur man önskar ha på bete. Det finns idag till exempel större hyddor för upp till 50 slaktsvin. Ju större hyddorna är desto svårare blir det att flytta dem både inom och framför allt mellan fält.

Den hyddan som flera besättningar har valt är för cirka 25 slaktsvin. Den är cirka 2,70 meter bred samt 9 meter lång. Inne i hyddan finns en foderkrubba med plats för 25 grisar. Det finns en automatisk utfodring som drivs av en solcell eller batteri, så grisarna kan få mat två till fyra gånger om dagen om så önskas.

Mobil hydda med allt i ett.

Den mobila hyddan har fast golv inne och fodertråg längs långsidan.

Vattennippplar är monterade ute på grindarna och drivs av självtryck från en monterad vattentank, som också fylls på efter behov. Vattentank, foderbehållare och solcell finns monterade fram på hyddan.

Golvet i hyddan är träplank med en dränerande spalt. Golvet kan med fördel delvis täckas med en skiva då det ekologiska regelverket kräver att minst hälften av grisarnas liggyta ska vara hel golvyta. Ingången till hyddan är på gaveln längst bak där även inhägnad till betet finns ansluten. Grisarna har alltid tillgång till bete. Uteytan är cirka 50 m², men kan vara flexibel.

MOP – bra för både miljö och gris

Genom att grisarna flyttas ofta, helst varje dag, blir gödseln jämnt fördelad på fältet samtidigt som grisarna får nytt grönt gräs som de kan äta. Men stora grisar behöver flyttas oftare än små med tanke på gödselbelastningen.

Solcellsdriven serviceenhet med foder och vatten.

Fältet där den mobila enheten finns kan utnyttjas för andra betande djur eller slåtter eftersom grisarna är inhägnade i en egen hage. Vatten och foder kan fyllas på för flera dagar eller eventuellt för en hel vecka. Det som saknas är en enkel framdrivning för hyddan. I princip krävs det en traktor för att flytta fram hyddan på fältet, men en prototyp på ett alternativ till framdrivning finns idag. Magnus har konstruerat en enkel soldriven flytthjälps som styrs från marken av en person, den så kallade Herkules.

Herkules flyttar hyddor med hjälp av solenergi.

Gångjärn som håller ihop den mobila beteshagen och som klarar både gris och flytt.

Lång betesrotation med färre parasitproblem

Grundtanken är att grisarna ska vara lättskötta och ha en stimulerande miljö med ny och ren mark så ofta som möjligt. Det ska vara enkelt att integrera växtodlingen och djurhållningen. Hälsomässigt är det en stor fördel att ha ett långt intervall, 6–8 år, mellan betesrotationerna. Då minskar risken för parasitinfektioner markant, framför allt av spolmaskangrepp. Samtidigt ger detta system ett effektivt utnyttjande av areal och växtnäring då både hydda och hage flyttas framåt och grisarna vistas på en begränsad yta per dag, cirka 3 m² per gris.

Under vintertid finns det besättningar som ställer hyddan på en betongplatta för att undvika strukturskador på fältet men för att ändå kunna utnyttja hyddan.

Denna typ av system lämpar sig mera för mindre besättningar och kan vara ett enklare sätt att starta upp en besättning. Investeringen är rimlig och kan vid eventuellt upphörande av produktionen säljas till någon annan. Den största nackdelen är att systemet är beroende av en traktor, både för flytt, påfyllnad av foder ock vatten och för transport av djur. Alternativt kan hyddan stå på en plats och inte flyttas om inhägnaden utökas till en större beteshage.

Hyddorna kan med fördel även användas vid karantän av inköpta grisar. Placera då gärna hyddan på en hårdgjord yta som kan tvättas efter att grisarna har flyttats.

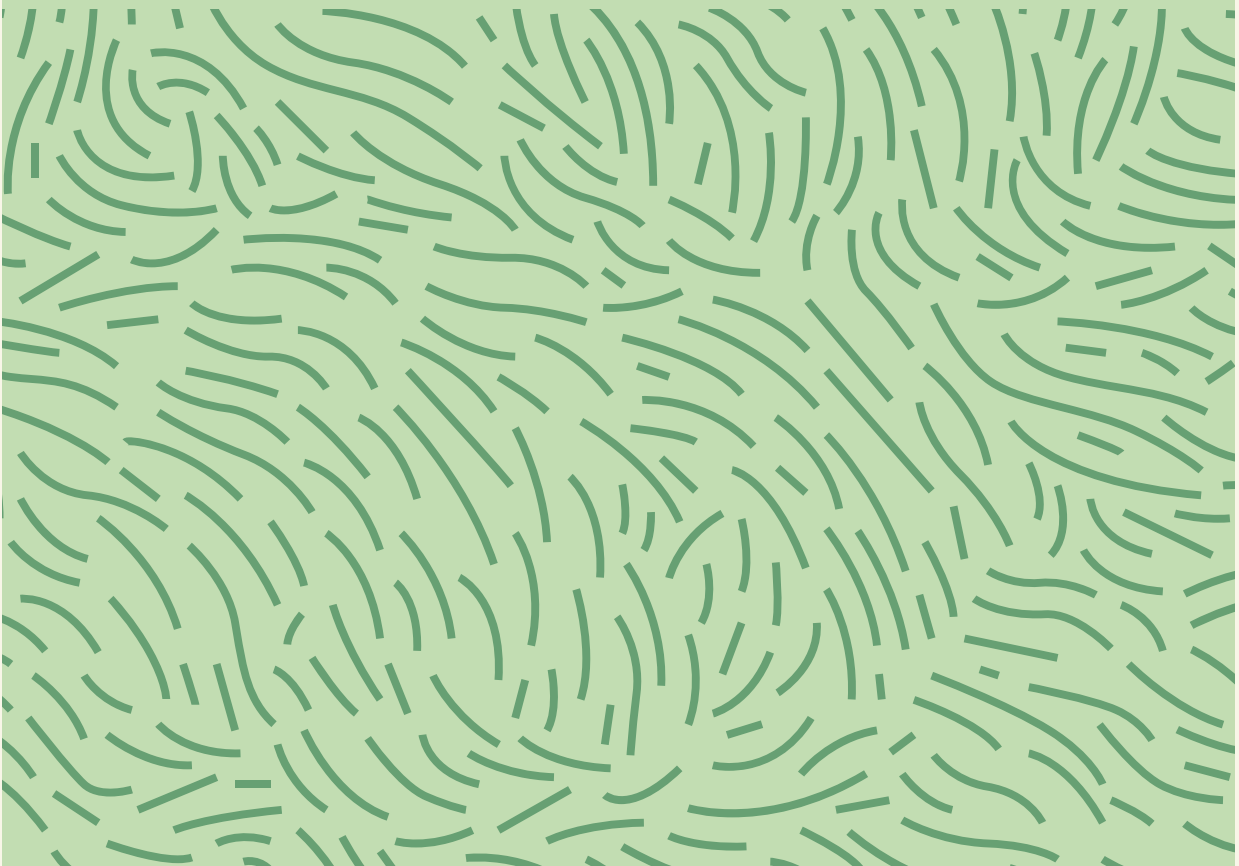
Sammanfattning

Dessa tre exempel visar på tre helt olika system med olika innovativa bygglösningar. Tanken är att inspirera till att tänka till innan du väljer att bygga nytt eller bygga om och hur du kan ta hänsyn till grisens behov. Det är stor skillnad i både investeringskostnad, arbetstid och markanvändning mellan de olika alternativen. Alla har både för- och nackdelar. Men valet vilket som passar bäst – avgörs av dina förutsättningar på gården och ditt intresse!

Förprovning

Om du planerar att bygga nytt, bygga till eller bygga om dina stallar och kommer att hålla 15 vuxna grisar eller 150 växande efter byggnation, ska du förpröva ditt stall innan du börja bygga. Du skickar förprovningen till din länsstyrelse som granskar att byggnationen uppfyller kraven på djurskydd och djurhållning.

**Alla alternativ har både
för- och nackdelar.
Men valet vilket som
passar bäst – avgörs av
dina förutsättningar på
gården och ditt intresse!**

Jordbruksverket
551 82 Jönköping
Tfn 0771-223 223 (vx)
E-post: jordbruksverket@jordbruksverket.se
www.jordbruksverket.se

JO25:10